

Gjestekommentar
- ledelseAnne-Kari
BrattenTom
KarpBirgitte
LangeBård
KuvaasØyvind
KvalnesLinda
Lai

Ledere og demokrati

Boken «On Tyranny» burde vært obligatorisk lesning for alle elever i videregående skole. Og for ledere.

Ledelse
Birgitte Lange

I sommer har jeg lest den inspirerende, men først og fremst særdeles viktige boken «On Tyranny» av den anerkjente historieprofessoren Timothy Snyder ved Yale University. Uten på noen måte å henvende seg til ledere spesielt, anser jeg den for å være langt viktigere lesning for moderne ledere enn diverse standard ledelseslitteratur.

«On Tyranny. Twenty lessons from the twentieth century» er et forsvar for demokratiske verdier, demokratiske institusjoner og demokratiske samfunn. Snyder viser hvordan demokratier kan forvitte fortore enn vi aner, som ved et blaff. Man vet ikke siste gangen man elsker med et annet menneske, at det er siste gangen. På samme måte

Historieprofessor Timothy Snyder ved Yale University har skrevet boken «On Tyranny». Boken burde vært obligatorisk lesning for ledere og for elever i videregående skole. Foto: Thomas Nilsson/VG/NTB Scanpix

er det med demokratiet hevder Snyder. Man vet ikke at det kan være siste gang man går til et fritt valg. Historien viser oss at demokratier kan forsvinne svært fort.

Hver og en av oss har derfor et ansvar og en plikt som samfunnsborgere til å ta vare på og forsvare de verdiene vi i Norge og andre demokratiske land tar for gitt. Vi kan ikke overlate til politikerne å forvalte demokratiet, hevder Snyder. Hvert eneste menneske må på sin måte, fra sitt ståsted, være bevisst de valgene man tar og det livet man lever. Eller som Snyder sier det: «Life is political. Not because the world cares about how you feel,

but because the world reacts to what you do». Boken er liten og lettlest, men mettet med innhold og mening og burde vært obligatorisk lesning for alle elever i videregående skole. Og for ledere.

I en hverdag med fullt trykk på leveranser og resultater, styremøter, avkastning, brukerbehov og kundetilfredshet, kan de store perspektivene lett bli borte. Timothy Snyders lille bok på 126 sider hjelper oss til å huske enkeltmenneskets ansvar uansett hva slags posisjon vi har eller hva slags liv vi lever. I boken «On Tyranny» formulerer Snyder 20 prinsipper som er til hjelp. Prinsippene handler blant

annet om bevissthet, om å handle riktig, om mot. Det skal ikke så mye til. Ofte er det et lite grep, en justering, noen refleksjoner som bidrar til en økt bevissthet om spørsmål vi alle, enten vi vil eller ikke, må forholde oss til. Historien er relevant for oss alle. «History does not repeat. But it instructs», sier Snyder. Snyder skriver om betydningen av yrkesetikk, bevissthet om hva slags språk vi kommuniserer med, nødvendigheten av å støtte opp om gode formål, være kunnskapssøkende og lære av andre. Gjøre egne undersøkelser før konklusjoner trekkes og fremfor alt kanskje, være så modig som mulig.

Med utgangspunkt i Snyders oppfordring til enkeltmenneskene, har også ledere godt av å tenke igjennom sitt eget bidrag til demokratiet. Alle ledere bør fra tid til annen, stille seg noen grunnleggende spørsmål. Er lønningene i selskapet riktige og rettferdige? Er det uforklarlige lønnsforskjeller mellom grupper av ansatte? Har virksomheten gode rutiner for å avdekke korrupsjon eller andre former for mislighet? Påvirker bedriftens virksomhet menneskerettighetssituasjonen i landet der bedriften opererer? Praktiserer ledelsen i selskapet de verdiene selskapet har formulert som visjoner og grunnleggende verdier? Er det samsvar mellom liv og lære? Har bedriften gode HMS-rutiner og etterleves disse i praksis? Gir selskapet det som er rimelig å forvente på klimafronten? Spørsmålene over er mine tilfeldige eksempler og vil være forskjellige fra selskap til selskap, bransje til bransje.

Poenget er å se seg selv og virksomheten man leder som en del av noe større enn seg selv. Som ledere har vi et ansvar for å anerkjenne at vår egen virksomhet er en organisasjon med betydning i samfunnsutviklingen. Ledere både kan og bør ta ansvar for å bevare, støtte opp om og videreutvikle demokratiet, som vi på ingen måte kan ta for gitt.

Birgitte Lange, assisterende direktør i Utlendingsdirektoratet (UDI)

Mattilsynet må sette dyrevelferden først

Peer O. Hofmo i Norsvin stiller i innlegg i DN 6. august spørsmålet om hvilket Mattilsyn vi skal ha. Vi i Noah svarer gjerne: Vi skal ha et Mattilsyn som setter dyrevelferd først når de er på tilsyn, og som tar inn over seg ny kunnskap om dyrs behov.

Det kan synes som om Hofmo mener Mattilsynet først og fremst «er til for» bøndene som driver med dyreproduksjon. Men Mattilsynet er også til for dyrene - de kontrollerer at dyrevelferdsloven følges. Dette gjør de på vegne av samfunnet - herunder de hundretusenvis av mennesker som synes dyr fortjener bedre vern enn i dag.

Vi anmelder årlig cirka 100 dyremishandlingsaker. Om Mattilsynet kan kritiseres, er det snarere for å «veilede» eierne mens produksjonsdyr lider og dør. I det siste har de blitt noe flinkere til å reagere. Det er kanskje derfor næringsaktører som er vant til at loven kan brytes mens ingenting skjer, begynner å murre. Men Mattilsynets oppgave er ikke å henge igjen i dårlige tradisjoner.

Man har eksempler på saker hvor produksjonsdyr har lidd av vanskjøtsel i flere tiår uten at det har fått rettslige følger. I avsløringen fra grisenæringen ble det avdekket alvorlige brudd på regelverket i over 70 prosent av gårdene. Men kun én ble politianmeldt.

Da er det ikke et «mer veiledende» Mattilsyn vi trenger. Vi trenger et Mattilsyn som ikke

lar seg presse til ikke å gjøre jobben sin av næringsinteresser. Norsvin tar munnen full når de beskylder Mattilsynet for «kompetansemangel» mens det avsløres alvorlige dyrelidelser hos deres egne produsenter.

Siri Martinsen, veterinær, Noah

Rederiene tar ansvar

Det finnes ingen gode forsvar for uforsvarlig hugging av skip. Vi har derfor jobbet offensivt og systematisk for å heve standarden i denne delen av industrien. Rådene til våre medlemmer er tydelige. Vi er glad for at våre medlemmer opptrer med stor ansvarlighet og bevissthet når skip skal ut av tjeneste.

Det er ikke mulig å gjemme seg bak at skipet er solgt til en tredjepart.

Dessverre har de siste ukers medieoppslag vist at uforsvarlig hugging fortsatt skjer. Uverdige arbeidsforhold, elendig sikkerhet, barnarbeid og uforsvarlig håndtering av farlig avfall er virkeligheten på en rekke verft i Sør-Øst Asia. Dette er uakseptabelt.

For å få med oss alle er vi derfor avhengig av at uforsvarlig hugging av skip må gi mer enn moralske kvaler. Banker og kapitalmiljøer stiller i stadig større grad tydelige krav til forsvarlig forretningsdrift. Økende transparens i samfunnet gjør det langt vanskeligere å gjemme unna de deler av virksomheten som ikke tåler dagens lys.

Det er likevel et problem

som ikke kan løses av næringslivet alene. Bare et internasjonalt bindende regelverk vil sikre høyere standarder og like vilkår for alle. Rederiforbundet arbeider derfor aktivt for å få flere land til å ratifisere Hong Kong-konvensjonen. Ved å inspisere huggefasilitetene jevnlig og stille strenge krav til verftene bidrar vi til å heve standarden.

De neste årene skal den internasjonale flåten fornyes. Det er bra for alle med mer moderne og miljøvennlige skip. Men det betyr også at etterspørselen etter kapasitet til å resirkulere skip vil øke. Vi har alle et ansvar for å sørge for at denne virksomheten er forsvarlig.

Harald Solberg, administrerende direktør i Norges Rederiforbund